

BÖLÜM 29

SAĞLIK HİZMETİ İLİŞKİLİ ENFEKSİYONLARIN KONTROLÜNDE İSTATİSTİĞİN ÖNEMİ

Feyza İNCEOĞLU¹

29.1. Giriş

Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonlar (SHİE), 11.08.2005 tarihli Resmî Gazetenin yayımlanması ile yürürlüğe giren Yataklı Tedavi Kurumları Enfeksiyon Kontrol Yönetmeliğinde “yataklı tedavi yapılan kurumlarda sağlık hizmetine bağlı olarak gelişen enfeksiyonlar” şeklinde ifade edilmiş olup, en çok üriner sistem, cerrahi yara, pnömoni (zatürree) ve mikroorganizmanın kana bulaşması sonucu gelişen bakteriyemi şeklinde gözlemlendiği bildirilmektedir. Eski adıyla hastane enfeksiyonları olan sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar (SHİE)’in hızının ülkemizdeki değişimi %1 ile %16,5 arasında olup yoğun bakımların bazılarında bu oran artış göstermektedir. SHİE oranının yoğun bakım servislerinde %5,3 ile %65,3 olduğu gözlemlenmiştir.

Hastaların sağlık kurumuna kabulünden 48-72 saatlik sürenin ya da hastaneden taburcu olduktan sonra 10 gün (ameliyat olması halinde ameliyatın türüne göre 30 ila 90 gün) içinde ortaya çıkan enfeksiyonlar olarak da tanımlanan SHİE’ler laboratuvar sonuçlarının yanı sıra klinik gözlemler ve hastaya ait kayıtların değerlendirilmesi sonucunda karar verilen enfeksiyonlardır.

Bu enfeksiyonların hastaların tedavi süreleri uzattığı, buna bağlı olarak sağlık hizmeti maliyetlerinde artışa, morbidite ve mortaliteye etkisi olduğu bildirilmektedir. Yataklı hizmet veren kurumlarda SHİE oranları hizmet kalitesinin göstergesi olarak da ifade edilmektedir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Biyoistatistik AD., feyza.inceoglu@ozal.edu.tr

rini örneklemeden elde edilen istatistik değerlerle ile yansız, tutarlı etkin ve yeterli bir şekilde tahmin etmek istatistiğin temel amaçlarından olduğu için SHİE sürveyans hesaplamalarında dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri kaliteli ve düzenli veri akışı sağlayabilmektedir. Birimlerden alınan bilgilerin belirli standart çerçevesinde toplanması yapılacak yanlış tahminleri ortadan kaldıracaktır. Standartlaştırılan bilgiler sonucunda elde edilen katsayılar ve tahmin değerleri yapılan çalışmaları daha doğru sonuçlara götürecektir. SHİE hesaplanmasının standartlaştırılması için geliştirilecek ölçekler, toplanacak büyük veri setlerine uygulanacak ileri veri analiz yöntemleri, yapay zeka modellerine bağlı uygulanacak derin öğrenme yöntemleri yardımı ile geliştirilecek yazılımlar büyük katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Akdeniz F. İstatistikte Yeni Eğilimler ve Gelişmeler. *Social Sciences Research Journal*.2015;4(4):1-11. ISSN: 2147-5237 1
- Alpar R. Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinde Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlilik. 6. baskı. Ankara: Detay Yayıncılık; 2020.
- Caymaz M. (2015). Sağlık personelinin tıbbi uygulama hataları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2015;2(4),1-14.
- Çelik R, Özel F. Türkiye’de yoğunbakım ünitelerinde oluşan hastane enfeksiyonları gelişme oranlarının karşılaştırılması. *Sağlık Akademisi Kastamonu (SAK)*. 2020;5(2):158-169.
- Esin A, Ekni M, Gamgam H. İstatistik. Ankara;Gazi Kitabevi; 2016; 251-253.
- German RR, LM Lee, JM Horan, R. Milstein, CA Pertowski, MN Waller. Updated guidelines for evaluating public health surveillance systems: recommendations from the guidelines working group. *MMWR Recomm Rep*.50 (2001), pp.1-35 quiz CE1-7.
- Jenkins DR. Nosocomial infections and infection control. *Medicine*. 2007;45(10):629-633.
- Hekimoğlu CH. Türkiye’de Yoğun Bakım Ünitelerinde İnvaziv Araç İlişkili Enfeksiyonlarda Standardize Enfeksiyon Oranı ve Kümülatif Atfedilebilir Fark Özet Raporu 2016. Son erişim tarihi; 09.02.2022. Şu adresten edinilebilir: https://www.researchgate.net/publication/322855095_turkiye%27de_yogun_bakim_untelerinde_invaziv_arac_iliskili_enfeksiyonlarda_standardize_enfeksiyon_orani_ve_kumulatif_atfedilebilir_fark_ozet_raporu_2016.
- Hekimoğlu CH. Türkiye’de yoğun bakım ünitelerinde standardize araç kullanım oranı özet raporu-2017. Son erişim tarihi; 09.02.2022. Şu adresten edinilebilir: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/Bulasici-hastaliklar-db/hastaliklar/SHIE/Raporlar/Standardize_Arac_Kullanim_Orani_SAKO_Raporu_2017.pdf
- Hekimoğlu CH. Sağlık Hizmeti İlişkili Enfeksiyonlar Sürveyansında Veri Analizi. Enfeksiyon Kontrol Hemşireliği Eğitim Merkezleri Koordinasyon Toplantısı. Ankara, 22.12.2017.
- Hekimoğlu CH. Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonları değerlendirme ölçütleri ve ulusal sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyonlar sürveyans ağı (USHİESA) yorumları. 35. ANKEM Kongresi, 28 Ekim-1 Kasım 2020, İstanbul. Kongre Kitabı, s:56-62.
- Pittet D. Infection control and quality health care in the new millenium. *American Journal of Infection Control*.2005;33(5):258-67.
- Sağmak Tartar A, Denk A, Özden M, Çelik Kırık Y, Akbulut A, Demirdağ K. Fırat üniversitesi hastanesi’nde antibiyotik kullanımını uygunluğunun araştırılması: nokta prevalans çalışması. *ANKEM Derg*. 2015;29(1):16-20, Doi:10.5222/Ankem.2015.016.
- Sönmez A, Öztürk Ş, B Abacıgil F. Sağlık hizmeti ilişkili enfeksiyon epidemiyolojisi ve sürveyansı. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*. 2021;4(1) 41-45.e--ISSN:2636-8439

Sümbüloğlu K, Akdağ B. Kanıta Dayalı Tıp. 1. baskı. Pamukkale: Pamukkale Üniversitesi Yayınları; No:16;56-58.

Tasbakan I, M Sıpaı O R, Pullukçu H, Aydemir, Tünger A. Yurtseven T, Büke Ç. Nöroşirurji Yoğun Bakım Ünitesinde Görülen Hastane Enfeksiyonlarının Değerlendirilmesi. Ege Tıp Dergisi. 2006;45(2):127–30

T.C. Sayıştay Başkanlığı Performans Denetimi Raporu (2007): Hastane Enfeksiyonları ile Mücadele. Son erişim tarihi; 09.02.2022. Şu adresten edinilebilir: <http://www.hider.org.tr/Yeni-den/2007-2hastaneenfeksiyon.Pdf>

World Health Organization, (WHO). Report on the Burden of Endemic Health Care-Associated Infection Worldwide. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data 40. 2011. Son Erişim Tarihi: 09.02.2022. Şu adresten edinilebilir: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/80135/9789241501507_eng.pdf